

2. Болонський процес. /Тимошенко З.І. та інші/ К., 2004.
3. Герасіна Л.М. Оновлення сучасної вищої освіти в контексті глобальних проблем освіти. Харків, 1994.
4. Кумбе Ф.Г. Кризис образования в современном мире. Системный анализ. М., 1970.
5. Освіта в Україні: Доповідь Міністра Освіти і Науки України на II Всеукраїнському з'їзді працівників освіти //Освіта України № 47, 12 жовтня 2001.
6. Розвиток освіти в Україні: Доповідь на 43 сесії Міжнародної конференції з питань освіти. Женева, 1992.

АКТУАЛЬНОСТЬ ФОРМИРОВАНИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭЛИТЫ, ЕЁ РОЛЬ В ЖИЗНИ ГОСУДАРСТВА И ОБЩЕСТВА НЕ ВЫЗЫВАЕТ СОМНЕНИЙ

Подготовка высококвалифицированных специалистов довольно длительный процесс, который во многом зависит от системы образования, поэтому образованию необходимо уделять надлежащее место, потому что только через образовательные структуры можно воспитать национальную элиту общества.

Ключевые слова: болонский процесс, национальная элита, реформа образования, демократизация рыночной экономики, инновационные процессы, элитарное образование.

URGENCY OF FORMATION NATIONAL ELITE, ITS ROLE IN STATE'S LIFE AND SOCIETY IS WITHOUT DOUBT

Preparation of high-skilled specialist is rather long process, which much depends on system of education, so it is necessary to pay much attention to education. To bring up national elite is possible only through educational structures.

Key words: bolognese process, national elite, educational reform, democratization of market economy, process innovation, elite education.

УДК 355.13

Тирон О.М.

З ДОСВІДУ ВИКЛАДАННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ НА ФАКУЛЬТЕТІ СУДНОВОДІННЯ КДАВТ

Стаття показує один з підходів до викладання англійської мови в Київській Державній академії водного транспорту на факультеті судноводіння. Автор намагається довести необхідність розпочинати викладання морської англійської на початковому етапі навчання в академії та поєднувати морську англійську із загальним курсом англійської мови. Автор показує переваги поєднання цих аспектів.

Ключові слова: стандартні морські фрази для комунікації, психологічний клімат на судах, виконання посадових обов'язків, морська англійська мова, навчально-методичні посібники.

Науково-педагогічний склад кафедри англійської мови за професійним спрямуванням завжди ставив перед собою як загальну мету - забезпечити флот України висококваліфікованими спеціалістами та сприяти безпечному мореплавству в світі, так і більш вузьку задачу - зробити наших студентів конкурентоспроможними на світовому ринку праці.

Нещасні випадки на морі через мовні труднощі трапляються не рідше, ніж від інших причин. Міжнародна морська організація (ІМО) зазначає, що за рік трапляється більше 100

фатальних інцидентів через проблеми із знанням англійської мови. Тому ІМО визначила перелік обов'язкових Стандартних Морських фраз для спілкування (SMCP) і ухвалила закон, за яким всі вахтові офіцери на судах водовміщенням від 500 тон мають ними володіти. І саме тут починаються проблеми серед викладачів англійської мови різних країн. Немає єдиних вимог до рівня володіння стандартними фразами в різних країнах, англійськомовні країни взагалі не ставлять за мету вивчення цих фраз (англійська й так їх рідна мова). Тож доцільно розробити єдиний екзамен з перевірки володіння Стандартними морськими фразами для комунікації. Зрозуміло, що є бажання зробити все, щоб рівень знань випускника відповідав світовим стандартам. Але виникає питання - що ж вважати світовим стандартом морської англійської мови? Світ змінюється, змінюються вимоги міжнародних морських організацій, змінюються вимоги роботодавців. Змінювала свої підходи до викладання англійської мови і кафедра іноземних мов КДАВТ. Нагальне питання - зміст навчання. Які навички потрібні студенту на різних етапах навчання та як досягти їх успішного засвоєння? Що має знати та вміти випускник академії?

Освітньо-професійна програма, розроблена Міністерством освіти України, узагальнено для факультету Судноводіння на рівні «Бакалавр» рекомендує: «Керуючись положеннями, вимогами та рекомендаціями міжнародних морських організацій, державними стандартами України, в процесі службового спілкування з особами іноземного походження і використання посібників на англійській мові студент повинен вміти: використовуючи принципи спілкування на англійській мові, за допомогою стандартних словосполучень вести бесіду-діалог загального характеру» [1].

Науковці проводили різні експерименти, вивчаючи психологічний клімат на судах. В результаті досліджень були виявлені свідомі та несвідомі психічні стани моряків. Було доведено, що найглибший вплив на психологічний клімат екіпажу має фактор довготривалого відриву від родини. Тому моряки більш чутливо сприймають навколишню дійсність, і успішне спілкування, вміння будувати дружні, доброзичливі стосунки між членами екіпажу має неабияке значення в рейсі. Одним із засобів досягнення успішного спілкування багатонаціонального екіпажу в рейсі і є знання загального курсу англійської (повсякденне спілкування, але в ситуаціях на судні) [2].

Агенства наймають моряків за професійними знаннями. Тому члени екіпажу зазвичай різні за віком та досвідом роботи, за особистими якостями. А в міжнародних екіпажах співіснують моряки з різною рідною мовою, різною культурою, традиціями, з різними релігійними поглядами. І всі довгий час знаходяться, живуть, працюють та спілкуються на обмеженій території судна, ізольовані від звичного середовища та близьких.

Європейська комісія провела дослідження та визначила високий ступінь невпевненості моряків при виконанні службових обов'язків в ситуаціях іншомовного спілкування: 36,4% мали лінгвістичні проблеми, 13,6% - культурологічні проблеми, 9,4% - в обох сферах. Тож неспроможність спілкуватися призводить до високого рівня стресу на борту судна [4].

Тому було б доцільно в курсі загальної англійської змодельовати саме ці реальні ситуації і саме над цими питаннями і працює група викладачів кафедри. Зрозуміло, що володіння англійською мовою у повсякденній діяльності - це рутинне спілкування між моряками. Психологічно неможливо знаходитися в рейсі півроку на багатонаціональному судні без повсякденного спілкування. Моряки не тільки працюють, але й живуть в межах автономної технічної системи - судна. Дослідження показали, що соціально-психологічна взаємодія в морських екіпажах має свою специфіку, яка обумовлена особливостями «мікросфери» та «макросфери», а також характеристиками судна та конкретного рейсу [3]. Тут і накопичення втоми, що призводить до конфліктної напруги, і різке обмеження соціального оточення, що веде до небажання спілкуватися (вимушеність спілкуватися не з тим, з ким хотів би, а з тим, з ким є можливість). Додайте ще невміння спілкуватися англійською мовою - і ситуація для студента-практиканта чи випускника-моряка дуже несприятлива.

Міжнародна морська організація провела аналіз причин аварій на морі та зазначила, що у 80% випадків винна не техніка, а людський фактор. Був проведений аналіз впливу

комунікацій в морському середовищі на безпеку мореплавства та встановлений недостатній рівень основних мовних вмінь, необхідних для спілкування та виконання професійних обов'язків. Відзначається низький рівень професійного мовного спілкування офіцерів суден з лоцманами, береговими службами. Ці проблеми призводять до непорозумінь, що особливо небезпечні в період аварійних ситуацій. Також виникають проблеми «внутрішнього спілкування» на суднах із змішаним екіпажем: члени екіпажу не розуміють надписи, інструкції, настанови, і тому не можуть ефективно діяти в екстремальних умовах [3].

Незважаючи на згадані вище психологічні проблеми, для моряка найважливіше - виконання своїх посадових обов'язків (це - головна тема співбесіди англійською мовою в кріюінгових агенствах, деталі інтерв'ю залежать від позиції, на яку претендує аплікант).

Узагальнюючи вищевикладене, було б недоцільно витратити початковий етап навчання англійській мові для студентів - майбутніх судноводіїв та судномеханіків, які з другого року навчання вже виходять на практику матросами та мотористами (Ordinary seaman, Able seaman, Wiper, Oiler, Cadet) тільки на викладання «Загального курсу англійської мови».

Перші співбесіди студенти проходять у кріюінгових компаніях взимку під час другого року навчання. Щоб вибороти місце на судні на весну чи літній період, процес претендування розпочинається з січня. Не будемо аналізувати всі вимоги кріюінгової компанії, а звернемося до співбесіди з англійської мови. Представники агентств оцінюють та виставляють бали з загальної англійської та професійної англійської. Після проведення анкетування студентів, збору інформації в бесідах та після кількох контактів з кріюінговими компаніями, можна зробити наступні висновки. Готуючись до співбесіди, вже на початковому етапі навчання студент має вміти розказати про своє навчання в академії, предмети, що вивчаються, улюблені предмети, життя в гуртожитку, організацію вільного часу в академії, стосунки з друзями, про вибір майбутньої професії тощо. Таким чином, співбесіда із загальної англійської мови пов'язана з професійними темами. Окремо оцінюється професійна англійська, і тут теми обумовлені позицією, на яку студент претендує (в першу чергу - це знання термінів з будови судна, обладнання на палубі, назви інструментів, опис видів робіт, що будуть виконуватися, вміння описати всі передбачені посадою обов'язки тощо).

На жаль, пояснення викладача «Ми вивчимо цю тему наприкінці року або наступного року» студента не задовільняють, тому ряд викладачів кафедри прийшли до висновку нагальності та доцільності створення курсу загальної морської англійської мови для початкового етапу навчання. Група викладачів кафедри працює над створенням навчально-методичного комплексу для вивчення саме «Загального курсу морської англійської мови». Розпочата активна робота над створенням посібника для студента "Student's Book", посібника для викладача "Teacher's Book", посібника вправ та навчальних ігор "Resource Book", словника.

ЛІТЕРАТУРА

1. ОПП Міністерства освіти та науки України. Галузевий стандарт вищої освіти України.
2. Истомина О.А. «Социально-психологические особенности морских экипажей в условиях длительных рейсов». Транспорт РФ.
3. Пимошенко А. «Безопасность мореплавания. Понять-значит спастись».
4. European Commission. The Impact of Multicultural and Multilingual Crews on Maritime Communication // MARCOM. Final Reports. –Volumes 1&2, 2001. – 163 & 120 pp.
5. Цыганко Е.Н. «Формирование эмоционально-волевой устойчивости офицера военно-морского флота».
6. www.Ships to Shore. The weekly on-line magazine on shipping ports transport and logistics.

Стаття показує підхід к преподаванію англійського языка в Киевской академии водного транспорта на факультете судовождения. Автор пытается обосновать необходимость начинать преподавание морского англійського языка на начальной стадии обучения и объединять его изучение с общим курсом англійського языка в академии. Автор показывает преимущества объединения этих аспектов.

Ключевые слова: стандартные морские фразы для коммуникации, психологический климат на судах, выполнение должностных обязанностей, морской английский язык, учебно-методические пособия.

Tyron Olena

This article shows the approach to the teaching English language at the Kiev State Maritime Academy at the faculty of navigation. The author tries to prove the necessity to start teaching Maritime English at the early stage and combine it with General English. The author shows the benefits of these aspects being combined.

Key word: Standard Maritime Communication Phrases(SMCP), psychological climate on shipboards, fulfillment of professional duties, maritime English, educational manuals.

УДК 621.311.22

Скиданчук С.А.

**ІНТЕНСИФІКАЦІЯ ТА ПОКРАЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ
ІНЖЕНЕРІВ-СУДНОМЕХАНІКІВ**

Стаття присвячена покращенню якості професійної підготовки майбутніх інженерів-судномеханіків у вищих навчальних закладах водного транспорту.

Ключові слова: професійна освіта, спеціальні дисципліни, тренажер, технічні засоби навчання, суднові енергетичні установки, мультимедійний проектор, учбовий фільм, опорний конспект.

Розвиток водного транспорту, забезпечення його сучасними суднами з комплексами складного обладнання, вживання високоавтоматизованих систем регулювання і управління з автоматизацією суден А1, що передбачає безвахтове обслуговування суднових енергетичних установок, потребує високого рівня теоретичних знань і достатньої практичної підготовки спеціалістів водного транспорту.

Реалізація цих важливих потреб в рамках існуючих учбових планів і встановлених термінів навчання спеціалістів водного транспорту в національних вищих навчальних закладах водного транспорту зустрічає певні складнощі.

Ефективним напрямком їх подолання є інтенсифікація учбового процесу шляхом певних організаційно-технічних заходів.

Першим напрямком є створення і використання в учбовому процесі технічних засобів навчання, зокрема тренажерів різного призначення по судовим енергетичним установкам, що дозволяють прискорити процес навчання і покращити якість обробки практичних прийомів і навиків, продемонструвати зв'язок між теорією процесів, що протікають в енергетичних установках і практикою. Тренажери суднових енергетичних установок побудовані на штатному судновому обладнанні з введенням в них спеціальних вузлів і пристроїв, що забезпечують логіку технологічного процесу роботи енергетичного об'єкту.

В умовах учбової лабораторії тренажери дозволяють повністю імітувати роботу суднового енергетичного об'єкту, автоматичної системи, виконувати обслуговування, налагодження на оптимальний режим роботи, створювати попереджувальні та аварійні ситуації, які можуть виникати в реальних умовах роботи енергетичних установок і відпрацьовувати їх ліквідацію.